

Krzysztof Korycki

GENEZA, STRUKTURA I ZASADY DZIAŁANIA UNII EUROPEJSKIEJ

Praca końcowa uczestnika kursu: „Elementy wiedzy o integracji europejskiej”

1. Nazwisko i imię Korycki Krzysztof
2. Miejsce pracy Zespół Szkół nr 4 - Gimnazjum nr 4 w Lubinie, ul. Konopnickiej 5
3. Temat lekcji Geneza, struktura i zasady działania Unii Europejskiej
4. Zakres lekcji Scenariusz jednej części szkolenia
5. Przeznaczenie Szkolenie uczniów gimnazjum
6. Czas trwania 3 x 45 min.
7. Cel dydaktyczny Przybliżenie uczniom procesów integracji europejskiej
8. Plan lekcji
 - a) Sytuacja w Europie po II wojnie światowej
 - b) Powstanie i zasady działania Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali, Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej i Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej
 - c) Zacieśnianie współpracy - droga do powstania Unii Europejskiej
 - d) Rozwój terytorialny Unii Europejskiej
 - e) Traktat w Maastricht: struktura organizacyjna i zasady działania Unii Europejskiej
 - f) Unia Europejska a świat.

1. Cele - po zajęciach uczniowie powinni:

- a) określać sytuację polityczno-społeczno-gospodarczą w Europie powojennej w jakiej powstały pomysły integracyjne,
- b) znać przebieg integracji europejskiej i korzyści z niej wynikające,
- c) określać strukturę organizacyjną, filary i swobody Unii Europejskiej.

2. Środki dydaktyczne:

- mapa Europy,
- Unia Europejska - informator,
- Zbigniew Czachór - Słowniczek europejski,
- Pascal Fontaine - Dziesięć lekcji o Europie,
- Unia Europejska - twój sąsiad,
- Encyklopedia Powszechna PWN.

3. Pojęcia:

- Benelux
- Ecu,
- Euro,

Przebieg lekcji

1. Nawiązanie nauczyciela:

Idea europejska długo pozostawała zamknięta w kręgu filozofów i wizjonerów, zanim skonkretyzowała się w prawdziwym projekcie politycznym i stała się celem polityki rządowej państw członkowskich. Perspektywa Stanów Zjednoczonych Europy, pojęcia ukutego przez Wiktora Hugo, była wyrazem humanistycznych i pokojowych ideałów,

które zostały brutalnie zdeptane w tragicznych konfliktach rozdierających Europę w pierwszej połowie XX wieku. Trzeba było dwóch wojen światowych, żeby Europejczycy zaczęli myśleć o swojej jedności w inny sposób niż w przeszłości. Demokratyczne rządy zachodnie, zdecydowane nie powtórzyć błędów popełnionych po I wojnie światowej, wybrały drogę integracji gospodarczej i politycznej.

Jak doszło do powstania Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali ? (na poprzedniej lekcji uczniowie powinni zostać podzieleni na grupy i otrzymać zagadnienia do przygotowania)

2. Grupa I przedstawia odpowiedź na powyższe pytanie:

W 1946 roku, w swoim historycznym przemówieniu w Zurychu, wojenny przywódca Wielkiej Brytanii Winston Churchill mówił o potrzebie stworzenia " pewnego rodzaju Stanów Zjednoczonych Europy". W lecie 1947 roku uruchomiono amerykański Plan Marshalla w celu odbudowy gospodarki europejskiej. Dla zarządzania funduszem Marshalla utworzono w 1948 roku Organizację Europejskiej Współpracy Gospodarczej (przekształconą później w Organizację Współpracy Gospodarczej i Rozwoju OECD). Również w tym roku weszła w życie Unia Celna pomiędzy Belgią, Holandią i Luksemburgiem, stanowiąca model współpracy gospodarczej pomiędzy krajami. W 1949 roku powstała Rada Europy.

Z inicjatywy Jeana Monneta zaczęto podejmować pierwsze kroki zmierzające ku nowej integracji. Zaproponował on ustanowienie wspólnego dla Francji i Niemiec, ponadnarodowego zarządu nad wydobyciem węgla i stali. Plan ustanowienia EWWiS ogłoszony 9 maja 1950 roku przez francuskiego ministra spraw zagranicznych Roberta Schumana, dał początek nowej Europie. Plan Schumana oznaczał pierwszy poważny postęp. Traktatowe podporządkowanie międzynarodowej kontroli tych gałęzi gospodarki, które są niezbędne dla przemysłu zbrojeniowego, uniemożliwiło jakiegokolwiek przygotowania do wojny. Włochy i kraje Beneluksu szybko poparły ten plan. 18 kwietnia 1951 roku Belgia, Francja, Niemcy, Włochy, Luksemburg i Holandia podpisały Traktat Paryski, o utworzeniu Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali.

3. Grupa II przedstawia zagadnienie „Droga do powstania EWG i Euroatomu”.

Państwa należące do EWWiS zatwierdziły 25 maja 1956 roku raport belgijskiego polityka Paula Henriego Spaaka w sprawie ogólnej unii gospodarczej i unii w zakresie pokojowego użycia energii atomowej. Doprowadziło to do podpisania przez Szóstkę, 25 marca 1957 r. Traktatów Rzymskich ustanawiających Europejską Wspólnotę Gospodarczą i Europejską Wspólnotę Energii Atomowej. Rozpoczęły one działalność w 1958 roku.

4. Grupa III przedstawia zagadnienie „droga do powstania Unii Europejskiej”.

- * 1961 r. - szefowie państw i rządów Wspólnot Europejskich podjęli decyzję o ścisłej współpracy politycznej (unia polityczna),
- * 1962 r. - Rada Ministrów Wspólnot Europejskich podejmuje decyzje dotyczące podstaw realizacji wspólnej polityki rolnej,
- * 1965 r. - podpisanie Traktatu Fuzyjnego (wszedł w życie 1967 r.) o ujednoczeniu struktury instytucjonalnej trzech Wspólnot Europejskich,
- * 1968 r. - rozpoczyna funkcjonowanie unia celna (w zakresie rzemiosła) Wspólnot Europejskich wraz ze wspólną taryfą celną wobec państw trzecich,
- * 1974 r. - szefowie państw i rządów Wspólnot Europejskich postanawiają m.in. powołać Radę Europejską, wprowadzić większą ilość głosowań większościowych w Radzie Ministrów, bezpośrednich wyborów do Parlamentu Europejskiego oraz utworzyć fundusz regionalny,
- * 1978 r. - Rada Europejska postanawia utworzyć Europejski System Walutowy oraz Europejską Jednostkę Walutową (ECU),
- * 1979 r. - odbyły się pierwsze bezpośrednie wybory do Parlamentu Europejskiego (wybrano 410 deputowanych),
- * 1983 r. - Rada Europejska przyjmuje „ Uroczystą Deklarację w sprawie utworzenia Unii Europejskiej,
- * 1986 r. - podpisanie Jednolitego Aktu Europejskiego,
- * 1992 r. - podpisanie Traktatu o Unii Europejskiej w Maastricht (Holandia) - wszedł w życie w 1993 r.,
- * 1999 r. - Traktat Amsterdamski o Unii Gospodarczej i Walutowej.

5. Uczniowie wykonują ćwiczenie – na mapie konturowej Europy zaznacz jakie państwa i w którym roku przystąpiły do Wspólnot Europejskich:

Kraje przyjęte w:

- a) 1951r. (zaznacz kolorem żółtym) Francja, RFN, Włochy, Belgia, Holandia, Luksemburg,
- b) 1973r. (zaznacz kolorem niebieskim) Wielka Brytania, Dania, Irlandia,
- c) 1981r. (zaznacz kolorem niebieskim) Grecja,
- d) 1986r. (zaznacz kolorem czerwonym) Hiszpania i Portugalia,
- e) 1990r. (zaznacz kolorem pomarańczowym) powiększenie o obszar byłej NRD,
- f) 1995r. (zaznacz kolorem brązowym) Austria, Finlandia, Szwecja.

6. Jak jest zorganizowana i na jakich zasadach działa Unia Europejska – nauczyciel wraz z uczniami analizuje poniższe wykresy i informacje:

Na mocy tzw. Traktatu fuzyjnego, od 1967r. wszystkie trzy Wspólnoty (Europejska Wspólnota Węgla i Stali, Europejska Wspólnota Energii Atomowej oraz Wspólnota Europejska) mają wspólne organy.

Rada Europejska

Rada Europejska (nie należy jej mylić z Radą Europy i Radą Unii Europejskiej) wytycza strategiczne cele rozwoju Unii. Powołana w 1974 r., stanowi formę systematycznych spotkań szefów rządów państw członkowskich Wspólnot Europejskich. Rada zbiera się co najmniej dwa razy w roku, pod przewodnictwem głowy państwa lub szefa rządu państwa członkowskiego, któremu przypada przewodnictwo w Unii Europejskiej. Przewodnictwo trwa pół roku i zmienia się rotacyjnie.

Rada Unii Europejskiej

Rada Unii Europejskiej ma za zadanie stanowić prawo w Unii. Może występować w kilku postaciach: jako Rada do Spraw Ogólnych (ministrowie spraw zagranicznych państw członkowskich) lub Rada Specjalna - tzw. branżowa (np. ministrowie rolnictwa, przemysłu, spraw wewnętrznych itd.). Rada Unii Europejskiej wypracowuje i koordynuje politykę wewnętrzną i zagraniczną UE.

Komisja Europejska

Nazywana jest „strażnikiem traktatów”. Do jej kompetencji należą: prawo inicjatywy ustawodawczej, reprezentacja interesów i koordynacja działań Wspólnot (wewnątrz i na zewnątrz Unii Europejskiej), kontrola stosowania prawa wspólnotowego (europejskiego) oraz realizacja postanowień zawartych w traktatach i aktach prawnych przyjętych przez Wspólnoty. Obecnie liczy 20 komisarzy wybieranych na 5 lat (jeden lub dwóch komisarzy z każdego państwa członkowskiego, w tym przewodniczący i jego dwóch zastępców).

Parlament Europejski

Parlament Europejski nie stanowi prawa w Unii Europejskiej, ale uczestniczy w procesie decyzyjnym. Ma też uprawnienia dotyczące uchwalania budżetu, przyjmowania nowych członków oraz zatwierdzania układów stowarzyszeniowych. Kontroluje pracę Komisji Europejskiej (rolnictwa, przemysłu, spraw wewnętrznych itd.). Rada Unii Europejskiej wypracowuje i koordynuje politykę wewnętrzną i zagraniczną UE. Może także ustanawiać tymczasowe Komitety Dochodzeniowe, badające ewentualne wykroczenia lub nieprawidłowości w stosowaniu prawa wspólnotowego (europejskiego). Wybiera Rzecznika Praw Obywatelskich. Parlament składa się z przedstawicieli państw członkowskich UE, wybieranych w wyborach powszechnych i bezpośrednich (na okres 5 lat). Obecnie liczy 626 deputowanych.

Trybunał Sprawiedliwości

Trybunał Sprawiedliwości zapewnia przestrzeganie prawa wspólnotowego. Orzeka o zgodności aktów prawnych wydawanych przez instytucje Wspólnot z traktatami Wspólnot. Rozpoznaje spory między państwami lub między Komisją Europejską i państwami, wynikające ze stosowania prawa europejskiego. Trybunał składa się z 15 sędziów.

Trybunał Obrachunkowy

Trybunał Obrachunkowy sprawuje kontrolę nad dochodami i wydatkami Wspólnot oraz bada, czy finansami wspólnotowymi zarządzano właściwie i zgodnie z prawem. W jego skład wchodzi 15 członków (rewidentów).

SIEDZIBY INSTYTUCJI UNII EUROPEJSKIEJ

SZEFOWIE PAŃSTW
LUB RZĄDÓW WRAZ
Z MINISTRAMI SPRAW
ZAGR. PRZEWODNICZĄCY
I WICEPRZEWODNICZĄCY
KOMISJI EUROPEJSKIEJ

**RADA
EUROPEJSKA**

W PAŃSTWIE, KTÓRE
PRZEWODNICZY UNII

PRZEDSIÓDZÓW
I PRZECZNIKÓW GEN.

MINISTRÓWIE 15 PAŃSTW

**RADA UNII
EUROPEJSKIEJ**

**TRYBUNAŁ
SPRAWIEDLIWOŚCI**

BRUKELA

**KOMISJA
EUROPEJSKA**

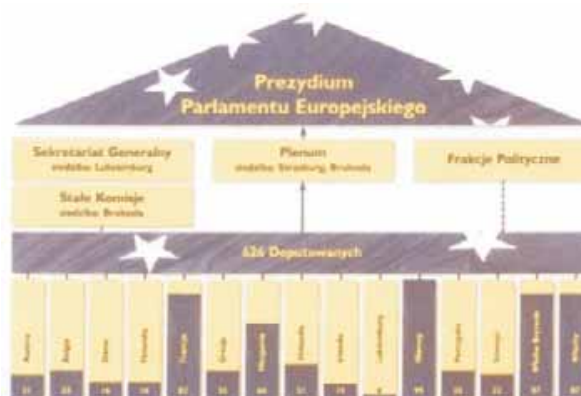
LUKSEMBURG

STRASZBURG

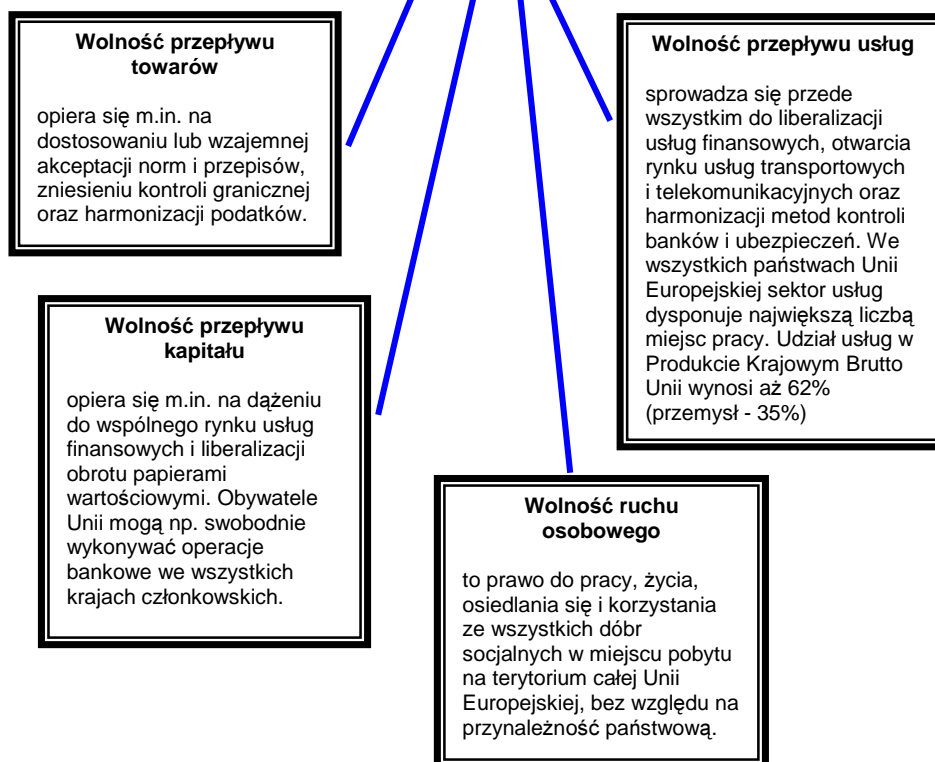
20 CZŁONKÓW
1 Przewodniczący
i dwóch wiceprze-
wodniczących
19 Komisarzy
(po 2 Komisarzy
z Francji, Niemiec,
Włoch, Hiszpanii,
Wlk. Brytanii, po
jednym komisarzu
z pozostałych
krajów)

626

PARLAMENT EUROPEJSKI

CZTERY WOLNOŚCI RYNKU WEWNĘTRZNEGO

7. Unia Europejska a świat:

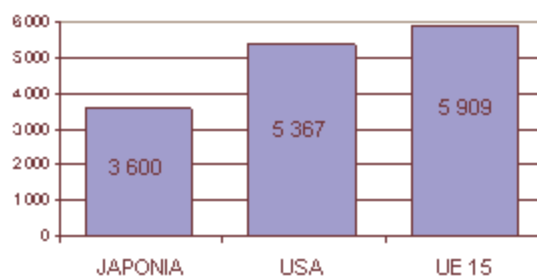
Państwa członkowskie Unii Europejskiej

(źródło: Eurostat i GUS)

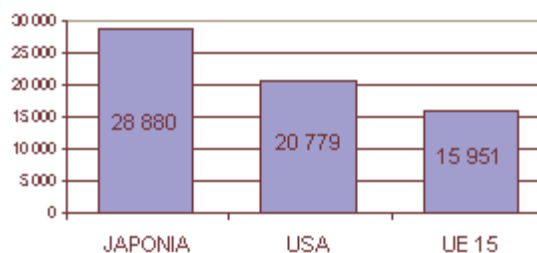
- dane z 1995 roku)

	Ludność (tys.)	Powierzchnia (tys. km. kw.)
Austria	8 040	83,9
Belgia	10 131	30,5
Dania	5 216	43,1
Finlandia	5 099	338,1
Francja	58 027	544,0
Grecja	10 442	132,0
Hiszpania	39 170	504,8
Holandia	15 423	41,9
Irlandia	3 577	70,0
Luksemburg	407	2,6
Niemcy	81 553	356,7
Portugalia	9 912	92,0
Szwecja	8 816	450,0
W. Brytania	58 276	244,1
Włochy	57 248	301,3
Polska	38 639	312,7
Unia Europejska	371 485	3 235,0
Europa	727 000	10 000,0
Świat	5 716 000	135 641,0

1993 Produkt narodowy brutto (ogólny) - w ocenach z 1993r.
(w bilionach ECU)

1993 Produkt narodowy brutto na głowę mieszkańca - w ocenach z 1993r.
(w ECU)

8. Ewaluacja

Wymień korzyści jakie przynosi integracja europejska mieszkańcom państw Unii Europejskiej i Polakom:

- swoboda podróżowania i osiedlania się,
- swobodny przepływ towarów i usług,
- swobodny napływ inwestycji i nowych technologii,
- możliwość podejmowania pracy i nauki w dowolnym kraju UE,
- uznanie równorzędności świadectw i dyplomów,
- ważność prawa jazdy na obszarze UE,
- zwiększenie znaczenia międzynarodowego i bezpieczeństwa państw UE,
- wspólna troska o stan środowiska naturalnego,
- wspólna waluta ułatwi wymianę gospodarczą i turystyczną.

9. Zadanie domowe

Przygotuj na następną lekcję informacje o podanych organizacjach i wyjaśnij znaczenie pojęć:

- ❖ CEFTA,
- ❖ EFTA,
- ❖ GATT,
- ❖ Grupa Wyszehradzka,
- ❖ Trójkąt Weimarski,
- ❖ Inicjatywa Środkowoeuropejska,
- ❖ PHARE,
- ❖ WTO,
- ❖ Euroregiony,
- ❖ zasada subsydiarności.